

4. Новый Гражданский процессуальный кодекс Франции [Текст] / пер. с франц. В. Захватаев / отв. ред. А. Довгерт. – К. : Истина, 2004. – 544 с.
5. Гражданский процессуальный кодекс Республики Казахстан от 13 июля 1999 г. № 411 // Ведомости Парламента Республики Казахстан. – 1999. – № 18. – Ст. 644 [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://e.gov.kz/wps/wcm/connect/3671310047cf846285789df79045eedb/K990000411_20110325.htm?MOD=AJPERES&CACHEID=3671310047cf846285789df79045eedb&useDefaultText=0&useDefaultDesc=0
6. Гражданский процессуальный кодекс Республики Беларусь от 11 января 1999 г. № 238–3 [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://kodeksy.by/grazhdanskiy-processualnyu-kodeks/statya-168>
7. Кодекс административного судопроизводства РФ по состоянию на 2016 год. – М. : Эксмо, 2016. – 208 с.
8. Адміністративно-процесуальний закон Латвії від 25 жовтня 2001 року // [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://unpan1.un.org/intradoc/groups/public/documents/UNTC/UNPAN018406.pdf>
9. Адміністративно-процесуальний кодекс Естонії від 27 січня 2011 року [Электронный ресурс]. – Режим доступа : https://www.juristaitab.ee/sites/www.juristaitab.ee/files/elfinder/ru-seadused/АДМИНИСТРАТИВНО-ПРОЦЕССУАЛЬНЫЙ%20КОДЕКС_29.03.2015.pdf
10. Гальперин, М. Л. Ответственность в современном гражданском судопроизводстве [Текст] : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.15 «Гражданский процесс; арбитражный процесс» / М. Л. Гальперин. – Санкт-Петербург, 2009. – 27 с.

* *Кузьменко Валерій Анатолійович – суддя Окружного адміністративного суду міста Києва.*

УДК 342.9

Віктор Ладиченко *

ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА У СФЕРІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВА ЛЮДИНИ НА ПИТНУ ВОДУ

У статті досліджується державна політика в сфері забезпечення права людини на питну воду; виходячи з європейського вектору України проаналізовано та запропоновано шляхи подальшого вдосконалення державної політики України в сфері якості питної води та водопостачання як засобу забезпечення права людини на якісну питну воду в контексті забезпечення безпеки як держави в цілому, так і її громадян; проаналізовано стан законодавчого забезпечення права людини на питну воду в Україні, запропоновано основні принципи Концепції реалізації права людини на якісну та безпечну питну воду.

Ключові слова: права людини, питна вода, безпека, якість, державна політика, концепція права людини на якісну та безпечну питну воду.

Ладыченко В. В. Государственная политика в сфере обеспечения права человека на питьевую воду.

В статье исследуется государственная политика в сфере обеспечения права человека на питьевую воду; исходя из европейского вектора Украины проанализированы и предложены пути дальнейшего совершенствования государственной политики Украины в сфере качества питьевой воды и водоснабжения как средства обеспечения права человека на качественную питьевую воду в контексте обеспечения безопасности как государства в целом, так и его граждан; проанализировано состояние законодательного обеспечения права человека на питьевую воду в Украине, предложены основные принципы Концепции реализации права человека на качественную и безопасную питьевую воду.

Ключевые слова: права человека, питьевая вода, безопасность, качество, государственная политика, концепция права человека на качественную и безопасную питьевую воду.

Ladychenko V. V. State policy providing of human rights for drinking water.

The article examines the state policy in the sphere of the human right to drinking water; based on the European vector of Ukraine and analyzed the ways of further improvement of the state policy of Ukraine in the field of drinking water quality and water supply as a means of ensuring the human right to drinking water quality in the context of security as the state as a whole and its citizens; analyzes legal protection of human right to drinking water in Ukraine, proposed the basic principles of the Concept realization of the human right to quality and safe drinking water.

Keywords: *human rights, drinking water, safety, quality, public policy, the concept of the human right to quality and safe drinking water.*

Враховуючи геополітичне становище, історичний досвід, культурні традиції, багаті природні ресурси, потужний економічний, науково-технічний та інтелектуальний потенціал, Україна повинна стати впливовою світовою державою, здатною виконувати значну роль у забезпеченні політико-економічної стабільності в Європі та світі.

У цілому проблема прав людини достатньо тривалий проміжок часу знаходиться в центрі уваги представників юридичної науки. Зокрема, проблемам прав людини, їх ознакам, механізмам реалізації та захисту присвятили свої праці як спеціалісти із загальної теорії держави і права С. Алексєєв, П. Рабінович, О. Скакун, В. Нерсесянц, Н. Пархоменко, М. Матузов, М. Цвік, В. Копейчиков, С. Бобровник та ін., так і галузевих юридичних дисциплін: В. Погорілко, О. Копиленко, В. Андрейцев, А. Гетьман, Ю. Шемшученко, М. Шульга. Окремі питання правового регулювання забезпечення питною водою громадян України розглядаються у працях Н. Обіюх.

Різноманітні аспекти прав людини продовжують привертати увагу багатьох вчених, а наукові уявлення про право людини на питну воду й надалі доповнюються здобутками як теорії держави і права, так і галузевих юридичних наук.

Метою статті є з'ясування державної політики щодо права людини на питну воду, її місця в сучасній системі надання державою адміністративних послуг, а також формулювання основних принципів державної Концепції реалізації права людини на якісну та безпечну питну воду.

Обов'язковою умовою успішної реалізації Україною своїх потенціальних можливостей є її активне і повномасштабне входження до світового політичного, економічного та правового простору. Долаючи кризові явища в суспільстві й намагаючись посісти гідне місце в світовій спільноті, Україна має спиратися на свої фундаментальні загальнонаціональні інтереси, відповідно до яких і визначаються засади, напрями, пріоритети та функції її державної політики.

На нашу думку, найбільш вдалим визначенням поняття державної політики треба вважати таке: державна політика – це відносно стабільна, організована й цілеспрямована діяльність (бездіяльність) державних інституцій, здійснювана ними безпосередньо чи опосередковано щодо певної проблеми або сукупності проблем, яка впливає на життя суспільства [1, с. 82–83].

З'ясовуючи зміст і роль державної політики як суспільного явища, слід виходити з ролі людини, особистості з її інтересами і потребами. Саме це є підґрунтям, джерелом політичного життя, фактором впливу на нього. Усе це сприяє формуванню складної системи суспільних відносин, які спрямовані на регулювання політико-владних проблем і процесів, що дають змогу певним групам людей реалізувати свої цілі.

Варто погодитися з науковцями, які пропонують звернути увагу на те, що зміст державної політики, тобто політики, яка розробляється і проводиться державою та її органами і являє собою основні напрями діяльності та саму діяльність, курс держави всередині країни й на міжнародній арені багато в чому залежать від багатьох факторів: природи і характеру самої держави, політичного устрою, типу політичного режиму, об'єктивних внутрішніх і зовнішніх умов існування даної країни, розстановки соціально-політичних сил у даному суспільстві. Нарешті, не менш важливим фактором, який впливає на зміст державної політики, є необхідність координувати її в рамках союзів і регіональних об'єднань, а також необхідність урахування принципів і норм міжнародного права, рекомендацій ООН та інших міжнародних організацій [2, с. 40].

Визнаючи політику і державну політику, зокрема як універсальне, багатомірне соціальне явище, що взаємодіє з іншими сферами суспільства, ми не можемо заперечувати існування такої властивості державної політики, як здатність до глибокого проникнення в інші сфери суспільства, здійснення впливу на них чи поєднання з іншими регуляторами людських відносин.

Головною метою реформи державної політики сьогодні є формування нової сфери публічного адміністрування, направленої на забезпечення потреб людей у відповідності до стандартів Європейського Союзу.

Однією з найважливіших життєвих потреб людини є задоволення потреби в якісній та безпечній питній воді.

Право людини на питну воду розглядається нами як фізичне право, без якого неможливе людське існування. Право на питну воду на території держави стоїть поруч із іншими такими фундаментальними правами, як правом на життя та правом на їжу (продовольство) [3, с. 95]. Виходячи з цього виникає необхідність аналізу та подальшого вдосконалення державної політики України в сфері питної води та водопостачання як засобу забезпечення права людини на якісну питну воду в контексті забезпечення безпеки як держави в цілому так і її громадян.

У ч. 1 ст. 9 Конституції України [4] зазначається, що чинні міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, є частиною національного законодавства України. Так, Верховною Радою України було затверджено Закон України № 1629-IV від 18.03.2004 р. «Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу» [6]. Але для реалізації вказаної програми необхідно виконати ряд завдань. Планом роботи з адаптації законодавства України передбачено удосконалення законодавства у сфері енергетики, оподаткування, торгівлі та послуг, охороні праці, якості та безпеки продукції, захисту прав споживачів, підприємницької діяльності, регіональної політики та регіонального співробітництва [6, с. 325]. Тут особливої актуальності набуває забезпечення злагодженої діяльності держави щодо забезпечення безпеки питної води, проведення відповідної державної політики.

Існує програма для оцінки сфери державного управління країн-кандидатів на вступ до ЄС за розробленим комплексом базових показників *SIGMA*. У рамках цієї програми оцінюються різні сфери діяльності системи державного управління країн-кандидатів. Оцінивши кожну окрему країну за допомогою програми, виробляється перелік рекомендацій щодо відповідності системи державного управління єдиним стандартам ЄС, та визначаються чіткі напрямки для подальшого розвитку. В Україні виділено шість сфер, які оцінюються за базовими показниками програми *SIGMA* – це планування та координація державної політики; адміністративне законодавство та державна служба; внутрішній фінансовий контроль; зовнішній аудит; сфера державних закупівель; управління видатками державного бюджету. Ці сфери оцінюються і перевіряються за допомогою таких дозволених в нашій країні інструментів інституційного будівництва як *Twining* та *TAIEX*.

Два головних законодавчих та нормативно-правових акти – Конституція України та Концепція національної безпеки України – покладають на державу відповідальність за виникнення небезпек, пов'язаних з порушенням прав та свобод людини. У ст. 3 Конституції України визначається, що держава відповідає перед людиною за свою діяльність, а утвердження й забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави. Ст. 13 Конституції України розширює коло обов'язків держави, до яких входять забезпечення захисту прав усіх суб'єктів власності і господарювання, соціальної спрямованості економіки. Стаття 16 у колі обов'язків держави закріплює збереження генофонду Українського народу та забезпечення екологічної безпеки, а ст. 17 до найважливіших функцій держави та справи Українського народу зараховує забезпечення економічної та інформаційної безпеки [4].

Концепція національної безпеки України конкретизує та розвиває напрями, методи, обов'язки та повноваження держави щодо забезпечення національних інтересів, у тому числі економічних. Так, її принципи зумовлюють підставу такої діяльності. Це – адекватність заходів захисту національних інтересів реальним та потенційним загрозам; додержання балансу інтересів особи, суспільства та держави, їх взаємна відповідальність;

чітке розмежування повноважень органів державної влади. У Концепції підкреслюється, що національна безпека України досягається шляхом проведення виваженої державної політики відповідно до прийнятих доктрин, стратегій, концепцій і програм за всіма сферами національної безпеки. У переліку пріоритетних національних інтересів України положення щодо державного управління виступає як самостійний напрям їх досягнення і як його цільова спрямованість. Так, першим з пріоритетних національних інтересів є: створення громадянського суспільства, підвищення ефективності діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування, розвиток демократичних інститутів для забезпечення прав і свобод людини. Одночасно й інші пріоритетні національні інтереси та їх ефективна реалізація залежать від здійснення державою своїх обов'язків щодо створення самодостатньої соціально орієнтованої ринкової економіки, збереження та підвищення науково-технічного потенціалу; досягнення національної злагоди, політичної і соціальної стабільності.

Виходячи з цього, вважаємо за потрібне дослідження основних напрямів державної політики в сфері контролю за якістю та безпекою питної води, формування відповідного організаційно-правового механізму та створення державної Концепції реалізації права людини на якісну та безпечну питну воду.

Відповідно до Концепції реалізації права людини на якісну та безпечну питну воду держава повинна здійснювати наступні напрями діяльності:

- вироблення стратегічного курсу виконавчої влади щодо здійснення внутрішньої та зовнішньої державної політики у сфері забезпечення населення питною водою, зокрема й у сфері громадянського суспільства;
- спрямування і координація діяльності органів виконавчої влади та її орієнтація переважно на забезпечення прав і свобод громадян та надання їм адміністративних послуг;
- розроблення проектів законодавчих актів та підзаконної нормативно-правової бази на забезпечення права людини на питну воду, ефективне управління державними фінансами та державним майном і контроль за їх використанням.

Реалізацію зазначених напрямків концепції через особливості нової доктрини адміністративного права покладено на державну політику у сфері забезпечення населення якісною питною водою. Основні засади державної політики містяться у Водному кодексі, Кодексі України про надра, Законах України «Про питну воду та питне водопостачання», «Про охорону навколишнього природного середовища», «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення та в інших нормативно-правових актах.

З 3 березня 2005 року в Україні проводиться Загальнодержавна цільова програма «Питна вода України» на 2011–2020 роки, Указом Президента України від 25 червня 2013 р. уведено в дію рішення Ради національної безпеки і оборони України від 25 квітня 2013 року «Про стан виконання рішення Ради національної безпеки і оборони України від 27 лютого 2009 року «Про стан безпеки водних ресурсів держави та забезпечення населення якісною питною водою в населених пунктах України».

На нашу думку, Концепція реалізації права людини на якісну та безпечну питну воду повинна ґрунтуватися на наступних принципах:

- верховенства права та гуманізму – гарантування першочергового забезпечення населення питною водою для забезпечення питних, фізіологічних, санітарно-гігієнічних та побутових потреб;
- законності – чітка регламентація обмежень прав та обов'язків учасників правовідносин в нормативно-правових актах;
- єдності прав та обов'язків учасників правовідносин – рівності усіх суб'єктів відносин у сфері питної води та питного водопостачання перед чинними нормами та стандартами;
- превентивного захисту та запобіжних заходів в охороні джерел питної води та системи водопостачання;
- невідворотності відповідальності за порушення законодавства у сфері питного водопостачання та відшкодування завданої шкоди;
- принцип раціоналізму як забезпечення реалізації засад раціонального споживання питної води (з підземних та підземних вод) та тарифів водопостачання;

бюджетного субсидювання – економічного стимулювання реалізації принципів державної політики у сфері питної води та водопостачання;

- державного протекціонізму об'єктів питного водопостачання та водовідведення як об'єктів стратегічного значення;

- прогнозування впливу господарської, інвестиційної та іншої діяльності на стан джерел та систем водопостачання;

- ліцензування господарської діяльності із централізованого водопостачання питної води;

- вільного доступу до інформації про якість води, систем водопостачання; порядку формування тарифів на послуги водопостачання і водовідведення;

- наукової стандартизації та імплементації зарубіжного досвіду – наукового обґрунтування норм якості питної води та нормативів її споживання (з послугами водопостачання і водовідведення) і впровадження стандартів, методів вимірювання і оцінки якості й безпеки питної води прийнятих в ЄС.

Висновки. У результаті проведеного аналізу слід констатувати, що в Україні сформовані всі необхідні правові, адміністративні та економічні умови для забезпечення права людини на якісну та безпечну питну воду. Організація та правове забезпечення права людини на якісну та безпечну питну воду стає одним із стратегічних завдань на шляху до євроінтеграції та вдосконалення державної політики у відповідній сфері. Створення Концепції реалізації права людини на якісну та безпечну питну воду стане передумовою ефективної реалізації людиною свого невід'ємного права.

Список використаних джерел:

1. Державна політика: аналіз та механізм її впровадження в Україні: навч. посіб. / Кол. авт.; За заг. ред. В. А. Ребкала, В. В. Тертички. – К. : Вид-во УАДУ, 2000. – 232 с.

2. Ладиченко В. В. Законодавче забезпечення питного водопостачання в Сполучених Штатах Америки // В. В. Ладиченко, Л. О. Головка // Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України. – 2015. – № 5. – С. 39–43.

3. Ладиченко В. В. Право людини на питну воду / В. В. Ладиченко // АЛЬМАНАХ ПРАВА. Ціннісно-правові засади сучасних інтеграційних процесів в Україні. – Випуск 6. – К. : Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2015. – С. 92–97.

4. Конституція України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/law/show/254к/96-вр>.

5. Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу: Закон України № 1629 – IV від 18.03.2004 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/law/show/1629-15>

6. Світова та європейська інтеграція : навч. посіб. / за заг. ред. Я. Й. Малика. – Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2005. – 512 с.

** Ладиченко Віктор Валерійович – доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри міжнародного права та порівняльного правознавства Національного університету біоресурсів і природокористування України.*

УДК 342

Ірина Огороднікова *

Колосов Олександр *

ОСОБЛИВОСТІ ТЛУМАЧЕННЯ МІЖНАРОДНИХ ДОГОВОРІВ У СФЕРІ ОПОДАТКУВАННЯ СУДАМИ ЗАГАЛЬНОЇ ЮРИСДИКЦІЇ

У статті проаналізовано особливості тлумачення міжнародних договорів у сфері оподаткування судами загальної юрисдикції в Україні, зокрема, враховуючи положення Модельної податкової конвенції ОЕСР. Визначено шляхи реформування їх системи в умовах євроінтеграційних процесів в Україні.